

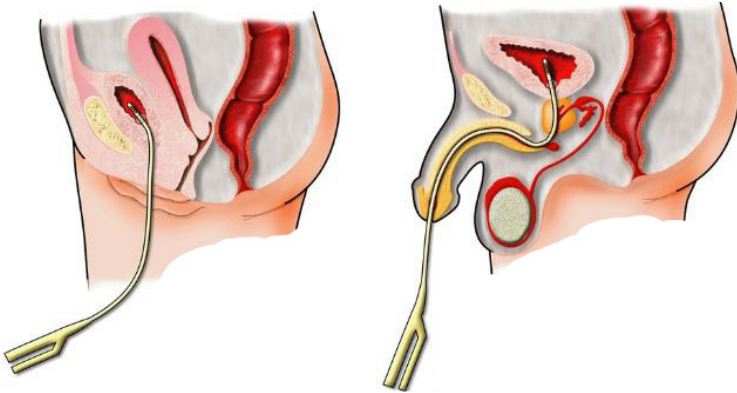
Urologie

Transurethrale verblijfskatheter

1 Wat is een transurethrale verblijfskatheter?

Het plaatsen van een verblijfskatheter is het maken van een kunstmatige verbinding met de blaas door middel van een katheter. De katheter is een soepel, dun buisje dat via de plasbuis tot in de blaas wordt ingebracht. Door de katheter kan de urine die opgevangen wordt in de blaas nu onmiddellijk aflopen. Op het uiteinde van de katheter is er een ballon die opgeblazen wordt. Deze ballon zorgt ervoor dat de katheter niet uit de blaas kan vallen.

De katheter wordt aangesloten op een urineopvangzak die bevestigd wordt aan het been. De urine loopt dan voortdurend af in een urinezak. Eventueel kan de katheter afgesloten worden met een katheterventiel (= kraantje). De urine loopt dan weg via het kraantje wanneer u dat open zet.

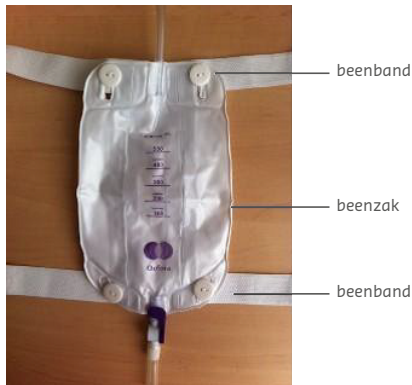

Waarom?

- U kan niet of onvoldoende op een natuurlijke wijze de blaas goed leeg plassen. Er blijft te veel urine achter in de blaas;
- Na een blaasoperatie;
- Blaastraining (met katheterventiel).

2 De urineopvangzak

Op de katheter wordt er een urineopvangzak aangesloten dat op het been bevestigd wordt door middel van velcrobandjes. Deze urineopvangzak of **beenzak** draagt u onder uw kledij. De urineopvangzak moet altijd lager hangen dan de blaas omdat de urine dan vanuit de blaas makkelijk in de opvangzak kan aflopen.

2.1 De dagzak (of beenzak)

Overdag kan u de **dagzak of beenzak** gebruiken; daar kan ongeveer 500 ml urine in. Onderaan de beenzak zit een kraantje (= ventiel), waarlangs de urinezak kan leeggemaakt worden. Als de urineopvangzak vol is, maakt u hem leeg in het toilet of in een maatbeker. Gewoonlijk moet de beenzak om de vier à zes uur leeggemaakt worden of wanneer de zak voor 2/3 vol is. Droog het uiteinde van het ventiel na het ledigen telkens af met papier (bv. wc-papier) zodat er geen urine meer aan het ventiel blijft hangen.

U kan de beenzak zowel op uw boven- als onderbeen dragen. Afhankelijk van uw voorkeur kan u de lengte van de leiding van de beenzak aanpassen. Een rok of korte broek dragen blijft mogelijk als u de beenzak op uw bovenbeen draagt. Bij een lange broek en beenzak op onderbeen, steekt u het kraantje in uw kous, zodat het niet zichtbaar is bij het gaan zitten.

2.2 De nachtzak

Voor 's nachts kan u de **nachtzak** koppelen aan de dagzak. Nadat u de nachtzak met de beenzak verbonden hebt, opent u het kraantje van de beenzak zodat de urine kan overlopen in de nachtzak. De urine loopt dan van de dagzak over in de nachtzak. Daar kan ongeveer 1500 ml à 2 liter urine in, zodat u 's nachts niet moet opstaan om de urinezak te ledigen. U mag de beenzak losmaken van uw been en naast u in bed leggen. Aan de nachtzak is een speciale bedhanger voorzien. De urine-collector mag de grond niet raken.

Tip: leg de nachtzak in een waskom naast uw bed. Als u het kraantje zou vergeten dichtzetten, dan loopt de urine niet op de vloer.

Een vlotte afloop moet steeds verzekerd zijn:

- ⤿ de urinecollector hangt lager dan de blaas;
- ⤿ geen knik in de leiding;
- ⤿ geen hangende lussen.

's Morgens koppelt u de nachtzak terug los van de dagzak. Hier moet u eerst het kraantje van de beenzak terug sluiten alvorens de nachtzak los te koppelen en te legen in het toilet. Het is aan te raden om de zak even te spoelen met water alvorens u hem ophangt.

2.3 Verzorging van de urinezak

Eénmaal per week kan u de nachtzak met water en azijn spoelen om de urinegeur te verminderen (100 ml azijn en 200 ml water).

De been- en nachtzak worden om de vijf dagen vervangen. Er is terugbetaling voorzien voor twintig been- en twintig nachtzakken om de drie maanden. In volgende gevallen moet u de zak eerder vervangen:

- ⤿ het kraantje werkt niet meer;
- ⤿ de zak lekt;
- ⤿ de zak heeft een onaangename geur;

- de voorziene gaatjes in de urinezak waarmee je de zak bevestigt aan de velcro bandjes, zijn gescheurd.

Ontsmet bij het vervangen van de oude beenzak met een nieuwe beenzak steeds het uiteinde van de katheter met alcohol 70% en raak het uiteinde van de leiding van de opvangzak niet aan.

2.4 Het katheterventiel of -kraantje

Overdag kan u ook een **katheterventiel of -kraantje** gebruiken in plaats van een dagzak. De blaas zal zich vullen met urine. Hebt u plasdrang, dan moet u het kraantje openen om de blaas leeg te laten lopen. Hebt u geen gevoel van een volle blaas en dus geen plasdrang, dan moet u de blaas op regelmatige tijdstippen leegmaken, ongeveer om de drie tot vier uur. Dit om te voorkomen dat de blaas te vol wordt zonder dat u het merkt.

Droog het uiteinde van het ventiel na het ledigen telkens af met papier (bv. wc-papier) zodat er geen urine meer aan het ventiel blijft hangen.

's Nachts kan de nachtzak gekoppeld worden aan het katheterventiel. Hierbij moet het katheterventiel wel open gezet worden zodat de urine kan doorlopen in de nachtzak. 's Morgens wordt de nachtzak terug ontkoppeld, geledigd en opgeborgen.

Belangrijk: bij iedere handeling aan de urinezak of het katheterventiel, het uiteinde van de leiding van de opvangzak en het ventiel telkens ontsmetten met alcohol 70 % (te verkrijgen bij de apotheek).

3 Complicaties

Pijn

Het kan zijn dat u last hebt van pijn ter hoogte van de opening van de plasbuis. Dit wordt veroorzaakt door de wrijving van de katheter in de opening van de plasbuis. Om dit te voorkomen kan de katheter met een kleefpleister op de dij gefixeerd worden.

Blaaskrampen

Vaak zijn blaaskrampen of samentrekkingen van de blaas of het voortdurend gevoel te moeten plassen het gevolg van irritatie van uw blaas door de katheter. Dit is een vreemd voorwerp in de blaas en de blaas wil het vreemd voorwerp uit de blaas duwen. Soms hebt u op dat ogenblik last van urineverlies naast de katheter via de plasbuis.

Blaaskrampen kunnen ook het gevolg zijn van een infectie. De uroloog kan eventueel de nodige medicatie voorschrijven.

Urineweginfectie

Met een blaaskatheter is er een groter risico op blaasontsteking. Tekenen van urineweginfectie zijn:

- troebele urine;
- sterk ruikende urine;
- plasdrang;
- urineverlies naast de katheter of via de plasbuis;
- mogelijks bloed bij de urine.

Daarom is het van groot belang dat er een goede doorstroming is van urine:

- Leeg de opvangzak regelmatig (minstens vier keer per dag) en wacht niet tot de zak overvol zit.
- Hang de opvangzak altijd lager dan de blaas.
- Ontsmet het ventiel telkens voor en na het legen met alcohol 70%.
- Drink voldoende.

Verstopte de katheter

Tekenen die kunnen wijzen op een verstopte katheter:

- plasdrang;
- opgezette onderbuik;
- aanhoudende pijn in de onderbuik;
- geen afvloeï van urine als het kraantje open staat;
- geen urine in de urinezak;
- urineverlies naast de katheter of via de plasbuis.

Erg troebele urine of vlokken in de urine kan de katheter ook verstoppen. Het kan zijn dat de katheter moet gespoeld worden door de thuisverpleegkundige.

Uitvallen van de katheter

Als de katheter per ongeluk zou uitvallen of uitgetrokken zou worden, moet u onmiddellijk naar de spoedgevallendienst gaan of de behandelende uroloog of huisarts verwittigen. Er moet zo snel mogelijk een nieuwe katheter worden geplaatst. U mag niet langer dan vier uur wachten omdat uw blaas zich ondertussen zal vullen. Na verloop van tijd krijgt u plasdrang en raakt uw blaas overrokkten.

4 Dagelijkse verzorging

De katheter moet dagelijks meegewassen worden met water en zeep, ook douchen is toegestaan. Een bad neemt u beter niet.

Steek tijdens het douchen de beenzak zonder de velcrobandjes in een plastic zak zodat de buitenkant van de zak niet nat wordt.

5 Contact

Artsen urologie

dr. Harm Arentsen

dr. Frederic Baekelandt

dr. Pieter D'hulst

dr. Christophe Ghysel

dr. Bart Kimpe

dr. Pieter Uvin

Continentieverpleegkundige

mevr. Stephanie Lannoo

Raadpleging urologie

T 050 36 51 12

Spoedgevallendienst

Bij dringende medische vragen

dagelijks van 18.00 - 8.00u:

T 050 36 56 10